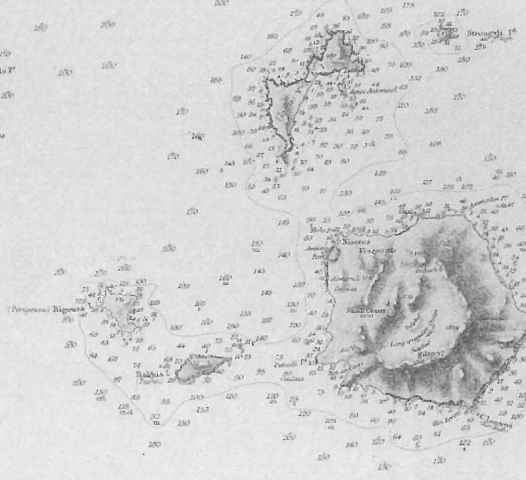
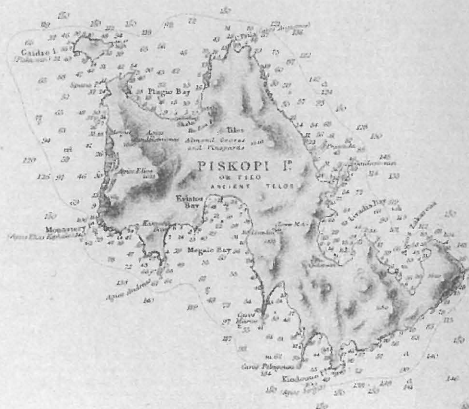

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΣ ΩΣ ΑΘΑΜΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

NISEROS I^a
ANAKTORIYEROS
(Nisiro I^a)

PISKOPH I^a
ON TILLO
ANAKTORIYEROS

ΚΩΣ 2006

MEDITERRANEAN ARCHIPELAGO
THE ISLANDS OF
KOS
NISEROS AND PISKOPH
BY EDWARD THOMAS SPARSHOTT
© W. H. FRANKLIN
© Translated by David J. Spenser, S. J. 1982
1984.

1:40,000 scale, unless otherwise stated. A scale of 1:100,000 is shown in the inset. The height is in feet above the sea.

Εξώφυλλο:

Από το βιβλίο του Αλέκου Ι. Μαρκόγλου,
*Η Κως μέσα από τα Χαρακτικά των Ευρωπαίων
Περιηγητών και Χαρτογράφων (15ος-19ος αιώνας)*, 1841

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΣ ΩΣ ΑΔΑΜΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΚΩΣ 2006
Β΄ ΕΚΔΟΣΗ ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

«ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ»

Τμήμα Κοινωνικών Μελετών

**Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΣ ΩΣ ΑΘΑΜΙΚΟ ΠΛΕΓΜΑ**

ΚΩΣ, Σεπτέμβριος 2006

Σειρά

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

Υπεύθυνος σειράς

Δρ. Δημήτριος Κ. Γερούκαλης

Επιστημονικός Διευθυντής

Αντιπρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου

OKANA

Σε συνεργασία με τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών

ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ “ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ”
ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

1) Διοικητικό Συμβούλιο:

- Διονυσία Τελλή-Τσιμισίρη Πρόεδρος
Δημοτική Σύμβουλος Κω
- Δρ. Δημήτριος Κ. Γερούκαλης Αντιπρόεδρος
- Βασίλειος Δρόσος Γενικός Γραμματέας
- Μαρία Φάκκου Ταμίας
- Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κώου και Νισύρου
κ. Ναθαναήλ Μέλος
- Ιωάννης Καμπανής Μέλος
Έπαρχος Κω-Νισύρου
- Μαρία Φρατζάκη Μέλος
- Σεβαστή Πολίτη Μέλος
- Διονυσία Δρόσου Μέλος
- Ιωάννης Κούβελος Μέλος
- Νικηφόρος Φάρκωνας Μέλος
- Νικόλαος Κανταρζής Μέλος
Περιφερειακός Σύμβουλος Κω-Νισύρου

2) Επιστημονικό Προσωπικό:

- Έλενα Σεργεντάνη Κοινωνιολόγος
- Νικηφόρος Φάρκωνας Κοινωνιολόγος
- Μαρία Λάμπρου Κοινωνιολόγος
- Πέγκυ Μήλα Γραμματεία

Αλ. Διάκου 4 -Χάβρα, ΚΩΣ -Τ.Κ. 85300, Αρ. τηλ.: 2242024728, Αρ.τηλ/ας:
2242024793

e-mail: kentroprolipsis.kos@gmail.com - astikietaireiaippokratis@gmail.com

ιστοσελίδα: www.kpippokratiskos.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
1. Πρόλογος.....	9
2. Περίληψη	11
3. Εισαγωγή	13
4. Εικόνα και Ομοίωση, Τριαδική ανθρωπολογία.....	15
5. Βιβλιογραφία.....	19

Η Αστική Εταιρία "Ιπποκράτης" παρουσιάζει τις "Μονογραφίες", συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στη διάδοση της πληροφόρησης και στον ανθρώπινο προβληματισμό.

Αναδεικνύεται η σημασία της θυσαιρισμένης γνώσης και η αξία του γραπτού λόγου μέσα στον χρόνο.

Αξιέπαινη η προσπάθεια του συγγραφέα, προβάλλοντας την κοινωνική οργάνωση και τη δυναμική της Κοινωνίας.

Ένα μοναδικό βιβλίο, πάντα επίκαιρο.

Διονυσία Τελλή

Δημοτική Σύμβουλος

Πρόεδρος της Αστικής Εταιρίας "Ιπποκράτης"

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βασικό θέμα που ταλανίζει την ανθρώπινη ύπαρξη είναι η τρεπτότητά του, η ροπή προς το μη όν. Μετά την πτώση του, ο άνθρωπος στέκεται μετέωρος μπροστά στο «αυτεξούσιό» του και την δυνατότητα επιλογής, ή επιλέγει την οντολογική του αναφορά και μέθεξη στη ζωή του Ακτίστου ή αφήνεται στην πορεία του προς το «μη όν».

Η πτώση, το αυτεξούσιο, η επιλογή συγκροτούν τον πυρήνα της «βασικής ψυχικής συγκρούσεως» του ανθρώπου.

Η επιλογή ως ελκυστή του Λόγου-Χριστού ως αρχέτυπο του ανθρώπου τον οδηγεί στην πορεία του «καθ' ομοίωση», η επιλογή του «εγώ» τον οδηγεί στην πορεία της φθοράς. Έτσι η «εντροπία» της ζωής μας μετουσιώνεται σε πιθανότητες ή υπερβάσεως του παρόντος κόσμου και «ζωής» στον μη αισθητό, αλλά συνάμα πραγματικό κόσμο, η εγκλωβισμός στον κόσμο των αισθήσεων και της φθοράς.

Καμία εντελέχεια και καμία ψυχολογική υποστήριξη δεν έχουν θέση στην ζωή του ανθρώπου. Οι ψυχολογικές ερμηνείες συνολικά είναι αναντίστοιχες και αδύναμες για την πορεία προς το «καθ' ομοίωση».

Στόχος της εργασίας μας ως Κέντρο Πρόληψης Κατά των Ναρκωτικών «Ιπποκράτης» είναι να δουλέψουμε με τους ανθρώπους για τη νοημοδότηση της ζωής και τον λόγο της υπάρξεως στην ζωή. Η κατανόηση επομένως του οντολογικού υποβάθρου είναι απαραίτητη προϋπόθεση για μας.

Με αυτόν τον σκοπό, το τμήμα Κοινωνικών Μελετών της Αστικής Εταιρείας «Ιπποκράτης» εκδίδει την παρούσα μονογραφία.

Δρ. Δημήτριος Κ. Γερούκαλης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η κτιστή φύση του ανθρώπου, σε αντίθεση με εκείνη του Θεού, έχει συνυφασμένη στην ύπαρξή της την τρεπτότητα ως συνιστώσα της. Καμία φυσική «εντελέχεια» δεν αίρει την κτιστότητα του. Για να αποδεσμευθεί η κτιστή ύπαρξη του ανθρώπου από τις ολέθριες συνέπειες της αυτονομίσεως (πτώση), χρειάζεται να ριζώσει ελεύθερα σε μία οντολογική πραγματικότητα πέρα και έξω από αυτήν. Επομένως, η μοναδική δυνατότητα του πεπρωκότος ανθρώπου είναι η οντολογική του αναφορά και μέθεξι στη ζωή του ακτίστου θεού.

Λέξεις ευρητηρίου: κτίση, άκτιστος Θεός, τρεπτότητα, σύγκρουση, πτώση, Αδαμικό πλέγμα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

**«ΣΥ ΕΚ ΤΟΥ ΜΗ ΟΝΤΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΕΙΝΑΙ
ΗΜΑΣ ΠΑΡΗΓΑΓΕΣ, ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΑΝΕΣΤΗΣΑΣ ΠΑΛΙΝ, ΚΑΙ ΟΥΚ ΑΠΕΣΤΗΣ ΠΑΝΤΑ ΠΟΙΩΝ,
ΕΩΣ ΗΜΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟΝ ΑΝΗΓΑΓΕΣ».**

Η δημιουργία της κτίσεως «εκ του μη όντος» και όχι απλώς εκ του μηδενός συνιστά τη βασική θέση της πατερικής θεολογίας, επί της οποίας οικοδομήθηκε η όλη θεώρηση της ζωής, της πίστεως, της σωτηρίας. Μοναδική, αιώνια και ανεξάρτητη, ως αυτοτελής ύπαρξη, μη υποκείμενη σε ανάγκες και χαρακτηριστικά της φύσεως / ουσίας, ο Θεός δημιουργεί τα κτιστά όντα, τα οποία υφίστανται ως πραγματικότητα, και μάλιστα «καλά λίαν». Η δημιουργία των κτιστών απορρέει από τη θέληση και όχι από τη φύση του Θεού, η κτίση συνδέεται με τη δημιουργική δύναμη του Θεού, της οποίας συνιστά αποτέλεσμα εκ του μη όντος. Η αντίληψη αυτή για τη σχέση του Θεού με την κτίση διακρίνει διαλεκτικά την άκτιστη, δηλαδή άχρονο, αυθύπαρκτη και ελεύθερη από κάθε αναγκαιότητα παρουσία και δράση του Θεού, από το κτιστό, σύγχρονο και πεπερασμένο γεγονός της αναδύσεως των όντων στην ύπαρξη. Ο τρόπος της αναδύσεως του κτιστού εκ του μη όντος στην ύπαρξη τέμνει την ιδιαίτερη σχέση του με τον δημιουργό του. Το ότι ο κόσμος είναι κτιστός φανερώνει ότι θα μπορούσε και να μην είχε υπάρξει ή να πάψει να υφίσταται. Το είναι του δεν είναι αυθύπαρκτο. Το κτιστό δεν μπορεί να ζήσει έξω από την ενέργεια του Θεού, «η μεν φύσις αυτού των ενδεχομένων είναι παρίστησιν» (1, 2, 3).

Ουδεμία οντολογική συγγένεια εντοπίζεται μεταξύ Θεού και κόσμου. Η κτίση, νοητή και αισθητή, ενώ δεν απορρέει κατ' ανάγκην από άκτιστες αυθύπαρκτες ιδέες και αρχέτυπα ή κτιστά ενδιάμεσα, είναι εξ' ολοκλήρου έργο εκ του μη όντος, δηλαδή αποτέλεσμα της ελεύθερης και αγαπητικής θελήσεως του Θεού.

Ο Θεός δεν είναι μόνο η αρχή όλων των όντων αλλά και το τέρμα τους. Πριν να έχει αρχίσει ακόμη οτιδήποτε, βλέπει το τέρμα του, και σ' αυτό αποβλέποντας δημιουργεί την ορατή και αόρατη κτίση. Εφόσον τίποτα άλλο δεν υπήρχε πρωτύτερα, παρεκτός η άχρονη ύπαρξη του Θεού, κατά συνέπεια η αλήθεια και το τέλος των όντων βρίσκονται στη ύπαρξη του Θεού ως αιτία συστατικής και συνεκτικής της ζωής τους.

Η ψυχοσωματική οντότητα του ανθρώπου δεν είναι «τυχαίο ατύχημα», ούτε άλλωστε και οτιδήποτε άλλο στην δημιουργία του Θεού.

Ο Θεός ως Τριάς Προσώπων δημιουργεί κατεξοχήν τον άνθρωπο. Σχετίζεται τριαδικά με την ύπαρξή του, αφού την ενεργεί με την κοινή θέληση και των τριών προσώπων. Ο άνθρωπος καλείται να ζήσει τριαδικά και αυτός ως πρόσωπο. Η τριαδοείδεια της ζωής του είναι η πλάση του κατ' εικόνα και ομοίωση της Τριαδικής Θεότητας (4,5,6).

ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΟΜΟΙΩΣΗ: ΤΡΙΑΔΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

α) Η Τριαδοείδεια του ανθρώπου

Ο άνθρωπος είναι η μοναδική και αποκλειστική εικόνα της άκτιστης τρισυπόστατης θεότητας στο χώρο των κτιστών όντων. Τριαδική είναι η φύση της ανθρώπινης ψυχής «κατ' εικόνα» της ανωτάτης Τριάδος, αφού η νοερή, λογική και πνευματική της διάσταση παραπέμπει εικονικά στο αρχέτυπό της, στην παντουργό Αγία Τριάδα.

Ο Θεός έδωσε το αυτεξούσιο, «το της ελευθερίας αρχαίον αξίωμα» στον άνθρωπο, αφού τον έπλασε «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσίν του», ώστε, «ει βούλεται» να μην εκπέσει από το αγαθό Αρχέτυπο, αλλά Αυτόν να μιμείται, αφού προικίσθηκε με ανάλογη αγαθότητα.

β) Αδαμικό πλέγμα

Με τη δημιουργία του ανθρώπου από τον Θεό και τη δοκιμασία του, όπως η πτώση του στην αμαρτία, έχουμε το διάγραμμα της αρχέγονης δομής της ψυχικής συγκρούσεως, η οποία έκτοτε αποτελεί βασικό χαρακτήρα της ανθρώπινης προσωπικότητας. Μετά την πώση συνειδητοποιεί ο άνθρωπος τον αρνητικό χαρακτήρα της ψυχικής συγκρούσεως και τις φθοροποιές συνέπειές της για τη ψυχοσωματική του οντότητα.

Η εντολή του Θεού εισάγει επομένως τον άνθρωπο στη διαδικασία της «ψυχικής συγκρούσεως» η οποία κατ' ουσίαν είναι διαδικασία επιλογής. Ή θα υπερνικήσει ο άνθρωπος τα εγωιστικά του ψυχοδυναμικά κίνητρα για να υποταχθεί στο θέλημα του Θεού ή θα υποδουλωθεί στις εγωιστικές ψυχοδυναμικές του αναγκαιότητες, λόγω «ατομικού» συμφέροντος. Στην πρώτη περίπτωση, η

δουλεία ή η υποταγή του ανθρώπου στο θέλημα του Θεού θα ολοκλήρωνε την ελευθερία του και θα την παγίωνε αμετάκλητα.

Στη δεύτερη περίπτωση η ψυχική σύγκρουση θα παρέμενε ως η βασική ψυχοπνευματική λειτουργία της ανθρώπινης προσωπικότητας, αφού η ανάδειξη του ανθρώπου σε «άτομο», δια της πτώσεως, θα διαιώνιζε την εσωτερική του διάσταση σε δύο αντίρροπες «επιθυμίες» και «διαθέσεις» (7, 8).

Η κατάχρηση της ελευθερίας εκ μέρους του ανθρώπου συνεπάγεται την κατάχρηση του αυτοσυναίσθηματος της θείας αξιοπρέπειάς του. Βιάσθηκε να γίνει «Θεός» και δέχθηκε τις υπηρεσίες του όφους, για να επιτύχει τον σκοπό αυτόν.

Έτσι το ιερό και άγιο αυτό ψυχοδυναμικό κίνητρο της αξιοπρέπειας μεταποιήθηκε σε «δαιμονικό» εγωιστικό ψυχοδυναμικό στοιχείο. Προκύπτει δε τσαούτη ψυχική μειονεξία ώστε η, με οποιοδήποτε τρόπο, υπόμνησή της προκαλεί πλέον την φυγή του «πεπτωκότος» ανθρώπου μακριά από την ανάμνηση των συνθηκών που τη γέννησαν.

Ο αδαμικός παραβάτης φοβάται, σε πρώτη φάση, τον εαυτόν του, καθώς τον βλέπει πλέον «γυμνό», δηλαδή αδύναμο, κυριευμένο από την φθορά και το θάνατο. Πως μπορεί αλήθεια ένας τόσο «συντετριμμένος» και «ταπεινωμένος» και «νεκρός», κατά Θεόν, άνθρωπος να σταθεί ενώπιον του δημιουργού του; Το τραυματισμένο αυτοσυναίσθημα της (θείας) αξιοπρέπειάς του επαναστατεί κατά του εαυτού του, τον απορρίπτει, τον απεχθάνεται, τον απωθεί.

Σε πρώτη θεώρηση ο φόβος σχετίζεται οργανικά με την εικόνα του εαυτού του, που έχει ενώπιόν του ο παραβάτης αδαμικός άνθρωπος, αλλά σε δεύτερη θεώρηση οδηγούμεθα στην πρωτογενή αφετηρία του φόβου (άρνηση ενοχής, απώθηση). Έτσι, ο μεταπτωτικός άνθρωπος οδηγείται στην δημιουργία του «προσωπείου», για να επικαλύψει ως «μάσκα» τις εσωτερικές διασπάσεις του ανθρώπου. Έτσι δημιουργείται μια ψευδαίσθηση στον άνθρωπο ως προς το ποια πρέπει να είναι η εικόνα του ανθρώπου. Αλλά αυτή η εικόνα, ως προϊόν ψευδαισθήσεως, είναι ιδεατή εικόνα η οποία υπάρχει μόνον στο μυαλό των ανθρώπων (9, 10).

γ) Ο Λόγος-Χριστός αρχέτυπο του ανθρώπου

Η ακρίβεια της εικόνας του Θεού στον άνθρωπο βρίσκεται πλήρως στην δυνατότητά του να ενωθεί με τον Θεό «κατά μίαν υπόστασιν».

Η εικονική τριαδοείδεια της πλάσεως του ανθρώπου αποκαλύπτεται ενεργητικά πλέον στην ανέλιξη του κατ' εικόνα στο αρχέτυπο.

Αν ο σκοπός της δημιουργίας του κόσμου ήταν ο άνθρωπος, ο απώτερος σκοπός της δημιουργίας του ανθρώπου «κατ' εικόνα και ομοίωσιν Θεού» ήταν ο ίδιος ο Χριστός (3).

δ) Αδαμική οικονομία. Ελευθερία και τρεπτότητα

Ο άνθρωπος ως πλάσμα εκ του μη όντος «ψυχή τε και σώματι κτιστόν», προέρχεται χαρισματικά από τον Θεό.

Η κτιστή του φύση, σε αντίθεση με εκείνη του Θεού, έχει συνυφασμένη στην ύπαρξή της την τρεπτότητα ως συνιστώσα. Καμιά φυσική «εντελέχεια» δεν αίρει στην κτιστότητά της. Καμιά «κτιστή» χάρη εγγενής στην φύση του δεν μπορεί να αποτρέψει την τρεπτότητα και άρα το ενδεχόμενο επιστροφής στο μη όν.

Για να αποδεσμευθεί η κτιστή ύπαρξη του ανθρώπου από τις ολέθριες συνέπειες της αυτονομήσεως χρειάζεται να ριζώσει ελεύθερα σε μια οντολογική πραγματικότητα πέρα και έξω από αυτήν, μια ύπαρξη που δεν πάσχει από την κτιστότητα και την προς το μη όν ροπή.

Μοναδική ύπαρξη πέρα από την κτιστότητα είναι η δημιουργός «αρχή» κάθε κτιστής υπάρξεως, η άκτιστη ζωή του Θεού.

Επομένως, η μοναδική δυνατότητα για τη ζωή του κτιστού ανθρώπου είναι η οντολογική του αναφορά και μέθεξη στην ζωή του ακτίστου (1).

Το αυτεξούσιο όμως αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την τελείωση του κτιστού προσώπου. Πρόσωπο είναι η «προς τα έσω ενότητα η των πάντων».

ε) Εσχατολογία

Η εσχατολογική προοπτική του ανθρώπου προϋποθέτει την:

- 1) πολιτική διακονία,
- 2) μυστηριακή πολιτική (μύηση σε άλλο τρόπο κατανοήσεως και προσλήψεως του κόσμου),
- 3) προσωπική πολιτική (ο άνθρωπος υπάρχει ως Τριαδική κοινωνία προσώπων),
- 4) συμβολική πολιτική (αισθητοποίηση σε ποιοτική διάσταση πέραν εκείνης της καθημερινότητας),
- 5) προφητική πολιτική (υπέρβαση του ατελούς και αποτυχημένου παρόντος),
- 6) μεταμόρφωση.

Η σχέση Θεού με τα νοήμονα όντα και τα πνεύματα, δεδομένου ότι η νόηση αντιτίθεται στην εντροπία, οδηγεί τον άνθρωπο και τη φύση στην «αφθαρτοποίηση» (11).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Γιαγκάζογλου Σ., Κοινωνία Θεώσεως, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα, 2001.
- 2) Δανέζης Μ., Θεοδοσίου Σ., Η κοσμολογία της νόησης, εκδόσεις Δίαυλος, Αθήνα, 2003.
- 3) Παύλου Γ., Νόστος Ασύμμετρος Προσώπου, τ. Α' εκδόσεις Δόμος, Αθήνα, 1994.
- 4) Ματσούκας Ν., Επιστήμη, φιλοσοφία και θεολογία, εκδόσεις Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη, 1990.
- 5) Ματσούκας Ν., Μυστήριον επί των ιερών κεκοιμημένων, εκδόσεις Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη, 1992.
- 6) Αρχιμ. Χριστόφορος Παπουτσόπουλος, Η εξαήμερος δημιουργία κατά τον Μέγα Βασίλειον, εκδόσεις ΣΩΤΗΡ, Αθήνα, 1998.
- 7) Κουρναράκης Ιωαν., Εγχειρίδιον Ποιμαντικής Ψυχολογίας, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1993.
- 8) Κουρναράκης Ιωαν., Θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας ΙΙΙ, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1998.
- 9) Βλέτης Αθ., Το Προπατορικό Αμάρτημα στη θεολογία του Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού, εκδόσεις Τέρτιος, Θεσσαλονίκη, 1998.
- 10) π. Ιωάννης Ρωμανίδης, το Προπατορικό Αμάρτημα, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα, 1992.
- 11) Αδραχτάς Β., Η πολιτική διάσταση της εσχολογίας, στο Εκκλησία και Εσαχολογία, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 2001.

«Ανακοινώθηκε στο 19ο Πανελλήνιο Ψυχιατρικό Συνέδριο
στην Αθήνα τον Μάιο 2006».

